

Personas datu aizsardzība:
ietekmes **novērtējuma**
praktiskie aspekti

Guntis Lauskis

SERVIR
CYBERSECURITY

Guntis Lauskis -

pieredze personas datu aizsardzības jomā:

- Fizisko personu datu aizsardzības likumprojekta izstrādes darba grupas dalībnieks (2000.)
- Datu valsts inspekcija – Juridiskās daļas vadītājs (2001.-2003.)
- Latvijas Mobilais Telefons (jurists, 2004.-2006.)
- Zvērinātu advokātu kolēģijā no 2006.g.
- Sertificēts personas datu aizsardzības speciālists (no 2017.)
- SIA SERVIR asociētais juridiskais konsultants

Darba kārtībā:

1. Par Vispārīgās datu aizsardzības regulas (REGULA) dotajām iespējām

Praktiskā Regulā noteikto pārziņa pienākumu izpilde

2. Pārziņa uzturētais personas datu apstrāžu reģistrs
3. Pārziņa personas datu apstrādes ietekmes novērtējums
4. Personas datu apstrādes risku analīze

1. REGULAS dotās iespējas

- Pārskatīt esošās personas datu apstrādes:
  - izvērtēt riskus
  - kritiski izvērtēt uzkrātos datus
  - noteikt termiņus datu glabāšanai
  - dzēst visu lieko, izvairīties no jeb kā lieka uzkrāšanas
- Izveidot «savu» personas datu apstrāžu reģistru
- Izstrādāt personas datu apstrāžu ietekmes novērtējumu
- Izveidot/nostiprināt vietējo «inspekciju»

2. Personas datu apstrāžu reģistrs

- Inspekcija vairs neregistrēs – pārzinim pašam jāreģistrē
- MVU var neregistrēt (ja nodarbina mazāk kā 250 personas)
- TOMĒR jāreģistrē (Regulas 30.p.(5)), ja:
  - 1) ja apstrāde var radīt risku datu subjekta tiesībām un brīvībām
  - 2) apstrāde ir regulāra
  - 3) apstrādes skar īpašās datu kategorijas
  - 4) apstrādes skar datus par sodāmību un pārkāpumiem.

2. Personas datu apstrāžu reģistrs – saturs (1)

Reģistra informācija	Piemēri:
Pārziņa nosaukums un kontaktinformācija	SIA DatiDati, reģ. Nr., adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.
Datu aizsardzības speciālista vārds uzvārds vai nosaukums un kontaktinformācija	Jānis Jānis, / SIA DatiDati/ adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.
Apstrādātāja nosaukums un kontaktinformācija	[ja nolīgts/norīkots] Pēteris Pēteris, / SIA Apstrāde/, reģ. Nr., adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.
Apstrādes nolūki	Personāla uzskaites vajadzībām; Algu, prēmiju aprēķināšanas un izmaksas vajadzībām;
[ieteicams iekļaut] Apstrādes pamatojums	Regulas 6.panta 1.daļas b.punkts, Darba likuma 38.pants un 40.pants.

2. Personas datu apstrāžu reģistrs – saturs (2)

Reģistra informācija	Piemēri:
[..]	[..]
Datu subjektu kategoriju apraksts	<i>Darbinieki; Klienti; Pacienti</i>
Personas datu kategoriju apraksts	<i>Darbinieka vārds, uzvārds, personas kods, adrese, tālrunu numurs, epasts utt.</i>
Esošo un paredzamo datu saņēmēju kategorijas	<i>Valsts kontrolējošās iestādes (VID, Veselības inspekcija), Klienti, Pasūtītāji, Piegādātāji</i>
Informācija par datu nosūtīšanu uz trešo valsti vai starpt. organizāciju	<i>Azerbaidžāna, PVO</i>

2. Personas datu apstrāžu reģistrs – saturs (3)

Reģistra informācija	Piemēri:
[..]	[..]
Tehnisko un organizatorisko drošības pasākumu vispārējs apraksts: - fiziskās drošības līdzekļi; - informācijas sistēmu drošības līdzekļi;	<i>Dati tiek pseidonimizēti un kriptēti ar AES 128bitu atslēgu. Pseidonimizētie dati pieejami noteiktām personām. Pseidonimizēto datu references dati tiek glabāti atsevišķi un pieejami tikai IS drošības vai citam speciālistam. Atsauce uz iekšējiem informācijas sistēmu drošības noteikumiem, ja tur atrunāti šie jautājumi.</i>
[Cita svarīga vai noderīga informācija saistībā ar attiecīgo personas datu apstrādi]	<i>Veikto izmaiņu datumi un īss raksturojums. Iekšējie dokumenti, kas saistīti ar attiecīgo personas datu apstrādi. U.c.</i>

2. Personas datu apstrāžu reģistrs – forma

- Rakstiski – uz papīra vai elektroniski

	A	B	C	D	E	F	G	H
1								
2	Nr.p.k.	Pārziņa nosaukums un kontaktinformācija	Datu aizsardzības speciālista vārds uzvārds vai nosaukums un kontaktinformācija	Apstrādātāja nosaukums un kontaktinformācija	Apstrādes nolūki	[ieteicams iekļaut] Apstrādes pamatojums	Datu subjektu kategoriju apraksts	Personas datu kategoriju apraksts
3	1	SIA DatiDati, reģ. Nr., adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	Jānis Jānis, / SIA DatiDati/ adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	[ja nolūgs/norikots] Pēteris Pēteris, / SIA Apstrāde/, reģ. Nr., adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	Personāla uzskaites vajadzībām; Algu, prēmiju aprēķināšanas un izmaksas vajadzībām;	Regulas 6.panta 1.daļas b.punkts, Darba likuma 38.pants un 40.pants.	Darbinieki; Klienti; Pacienti	Darbinieka vārds, uzvārds, personas kods, adrese, tālr. numurs, epasts utt.
4	2	SIA DatiDati, reģ. Nr., adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	Jānis Jānis, / SIA DatiDati/ adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	[ja nolūgs/norikots] Pēteris Pēteris, / SIA Apstrāde/, reģ. Nr., adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	Personāla uzskaites vajadzībām; Algu, prēmiju aprēķināšanas un izmaksas vajadzībām;	Regulas 6.panta 1.daļas b.punkts, Darba likuma 38.pants un 40.pants.	Darbinieki; Klienti; Pacienti	Darbinieka vārds, uzvārds, personas kods, adrese, tālr. numurs, epasts utt.
5	3	SIA DatiDati, reģ. Nr., adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	Jānis Jānis, / SIA DatiDati/ adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	[ja nolūgs/norikots] Pēteris Pēteris, / SIA Apstrāde/, reģ. Nr., adrese, tālr. Nr., adrese, epasta adrese.	Personāla uzskaites vajadzībām; Algu, prēmiju aprēķināšanas un izmaksas vajadzībām;	Regulas 6.panta 1.daļas b.punkts, Darba likuma 38.pants un 40.pants.	Darbinieki; Klienti; Pacienti	Darbinieka vārds, uzvārds, personas kods, adrese, tālr. numurs, epasts utt.
6	4							
7	5							
8	6							
9	7							
10	8							
11	9							
12								
13								
14								
15								
16								
17								

3. Ietekmes novērtējums

- Atbilstības novērtējums = Ietekmes novērtējums

«Ja apstrādes veids, jo īpaši, izmantojot jaunās tehnoloģijas un ņemot vērā apstrādes raksturu, apjomu, kontekstu un nolūkus, varētu radīt augstu risku fizisku personu tiesībām un brīvībām, pārzinis pirms apstrādes veic novērtējumu par to, kā plānotās apstrādes darbības ietekmēs personas datu aizsardzību»

- Jāsagatavo, ja apstrādā datus:
  - Par sodāmību un pārkāpumiem
  - Par publiskās zonas uzraudzību
  - Par īpašas kategorijas datiem
  - Par plašu un automātisku novērtēšanu
  - Citi kritēriji
- * Ieteicams izstrādāt jebkurā gadījumā

3. Ietekmes novērtējums – kad jāveic? (1)

VAI TIEK APSTRĀDĀTI DATI:	
	Jā/Nē
Par sodāmību un pārkāpumiem:	
(jāizpildās vismaz vienam kritērijam kopā ar trešo)	
1) vai tiek apstrādāti dati par personas sodāmību?	
2) vai tiek apstrādāti dati par personas pārkāpumiem?	
3) vai šie dati tiek apstrādāti plašā apjomā (attiecas uz būtisku klientu daļu)?	
Par publiskās zonas uzraudzību:	
(jāizpildās vismaz vienam kritērijam kopā ar trešo)	
1) vai tiek veikta publiskās zonas uzraudzība?	
2) vai uzraudzības vieta attiecas uz kādu no īpašās kategorijas datiem vai sodāmību?	
3) vai uzraudzība tiek veikta plašā apjomā (vai tas attiecas uz būtisku klientu daļu)?	

3. Ietekmes novērtējums – kad jāveic? (2)

Par īpašas kategorijas datiem:	
(jāizpildās vismaz vienam kritērijam kopā ar 12.)	Jā/Nē
1) vai tiek apstrādāti dati par rasi?	
2) vai tiek apstrādāti dati par etnisko piederību?	
3) vai tiek apstrādāti dati par politiskajiem uzskatiem?	
4) vai tiek apstrādāti dati par reliģisko pārliecību?	
5) vai tiek apstrādāti dati par politisko pārliecību;	
6) vai tiek apstrādāti dati par dalību arodbiedrībās?	
7) vai tiek apstrādāti ģenētiskie dati?	
8) vai tiek apstrādāti biometriskie dati?	
9) vai tiek apstrādāti dati par veselību?	
10) vai tiek apstrādāti dati par personas dzimumdzīvi?	
11) vai tiek apstrādāti dati par seksuālo orientāciju?	
12) vai šie dati tiek apstrādāti plašā apjomā (attiecas uz būtisku daļu klientu)?	

3. Ietekmes novērtējums – kad jāveic? (3)

Par plašu un automātisku novērtēšanu	
(jāizpildās vairākiem (vismaz diviem) kritērijiem)	Jā/Nē
1) vai tiek veikta automātiska datu apstrāde (ranžēšana, klasifikācija, kategorizācija), t.s. profilēšana?	
2) vai automātiskā apstrāde ir sistemātiska (regulāra)?	
3) vai automātiskā apstrāde ir plašā mērogā (attiecas uz lielāko daļu klientu)?	
4) vai apstrādes rezultāta personai iestājas tiesiskas sekas?	
5) vai apstrādes rezultātā personai iestājas citas būtiskas sekas?	
6) vai tiek izmantotas jaunas programmatūras un tehnoloģijas	
Citi kritēriji	
(pietiek ar vienu kritēriju)	
1) vai tiek apstrādāti dati par sociāli mazāk aizsargātām cilvēku kategorijām?	
2) vai tiek apvienotas datubāzes?	

3. Ietekmes novērtējums uz personas datu aizsardzību

- Satura priekšraksts (Regula 35.p.(7))
  - plānotā apstrādes darbība un apstrādes nolūks
  - pārziņa leģitīmo interešu sistemātisks apraksts
  - novērtējums par apstrādes darbību nepieciešamību un samērīgumu
  - novērtējumu par riskiem datu subjektu tiesībām un brīvībām
  - pasākumus, kas paredzēti risku novēršanai (garantijas, drošības pasākumus un mehānismus, ar ko nodrošina personas datu aizsardzību un parāda Regulas ievērošanu)
- Paraugi:
  - ES Personas datu darba grupas (WP29) vadlīnijas
  - DVI vadlīnijas
  - MK noteikumi Nr.216 (12.05.2015.)
  - Latvijas Komercbanku asociācijas vadlīnijas
  - ISACA (Starptautiskā auditoru asociācija) vadlīnijas

3. Ietekmes novērtējums – sagatavošana (1)

Norādāmā informācija	Novērtējuma teksts
Apstrādes un pārziņa nosaukums	[pārziņa nosaukums] personālvadības vajadzībām apstrādāto personas datu ietekmes novērtējums
Personas datu apstrādes nolūks un pamatojums	1. Personas datu apstrādes nolūks un pamatojums: 1.1. Personas dati (uzskaitīti 2.5.punktā) tiek apstrādāti pārziņa, tas ir, [pārziņa nosaukums] (turpmāk – “Pārziņa”) personāla resursu uzskaites vajadzībām, kas ietver: [..]
Personas datu apstrādes darbības	2. Personas datu apstrādes darbības un datu glabāšanas ilgums 2.1. Personas [..]
Apstrādāto datu veidi	2.5. Tiek veikta šādu datu apstrāde: vārds, uzvārds, dzimšanas datums, personas kods, [..]
Novērtējumu par apstrādes darbību nepieciešamību un samērīgumu attiecībā uz nolūkiem;	3. Personas datu apstrādes nepieciešamība 3.1. Personas datu apstrāde ir nepieciešama, lai nodrošinātu [..]
	4. Personas datu apstrādes samērīgums attiecībā uz nolūkiem 4.1. Ņemot vērā nolūkus, kuru sasniegšanai tiek veikta [..]
Novērtējumu par riskiem datu subjektu tiesībām un brīvībām; Risku novērtējums (-tehnoloģijas, raksturs, apjoms, konteksts, nolūki)	5. Risku novērtējums 5.1. Analizētās personas datu apstrādes [..]

3. Ietekmes novērtējums – sagatavošana (2)

Norādāmā informācija	Novērtējuma teksts
Pasākumi risku novēršanai	6. Pasākumi risku novēršanai [šeit aprakstīti potenciālie pasākumi. Tie jāpārskata un jāapraksta atbilstoši situācijai un riskiem]
Garantijas, - drošības pasākumi un mehānismi personas datu aizsardzībai	6.1. Personas datu, kas tiek uzglabāti papīra formā, apstrādes risku novēršanai veikti šādi pasākumi: [..]
Pasākumi datu subjektu tiesībām un brīvībām	7. Komunikācija ar darbiniekiem un darba pretendentiem sakarā ar personas datu apstrādi 7.1. Darbinieki savas datu subjekta tiesības var īstenot, [..]
Drošības pasākumu apraksts, ņemot vērā tehnikas līmeni, īstenošanas izmaksas un apstrādes raksturu, apmēru, kontekstu un nolūkus, kā arī dažādos riskus	8. Apstrādes drošība 8.1. [apraksts, vai arī atsauce, ka “Apstrādes drošības pasākumi detalizētāk norādīti Pārziņa iekšējos informācijas sistēmu drošības noteikumos.”]
Ietekmes novērtējuma izstrādē iesaistītās personas	9. Apstrādes novērtējuma izstrādē iesaistītās personas 9.1. Šī ietekmes novērtējuma izstrādē ņemti vērā Pārziņa norīkotā/nolīgtā datu aizsardzības speciālista [vārds uzvārds] viedoklis un komentāri. [Datu apstrādes speciālista atsevišķais viedoklis iekļauts šī ietekmes novērtējuma pielikumā]. 9.2. Šī ietekmes novērtējuma izstrādē ņemti vērā [datu subjektu, Datu valsts inspekcijas, nozares asociācijas] viedoklis
Pārziņa pilnvarotais pārstāvis/domes priekšsēdētājs [vārds uzvārds, paraksts] [parakstīšanas datums]	

4. Ietekmes novērtējums – RISKU ANALĪZE (1)

- Risku vadība – riski privātumam (datu subjekta tiesību/brīvību apdraudējums)
- Paraugi:
  - ES Personas datu darba grupas (WP29) vadlīnijas
  - DVI vadlīnijas (MK noteikumi Nr.216)
  - ENISA - Eiropas vienotā informācijas un tīkla drošības aģentūra
  - Latvijas Komercbanku asociācijas vadlīnijas
  - ISACA (Starptautiskā auditoru asociācija) vadlīnijas

4. Ietekmes novērtējums – RISKU ANALĪZE (2)

- Risku veidi (WP29 vadlīnijas ietekmes novērtējumam)
  - Pretlikumīga piekļuve
  - Nevēlamas izmaiņas datos
  - Datu izzušana
  - Datu nelikumīga izpaušana (noplūde)

4. Ietekmes novērtējums – RISKU ANALĪZE (3)

- Risku avoti:
  - Ārējs apdraudējums (ārēja fiziska piekļuve, ārēja attālināta piekļuve)
  - Iekšējs apdraudējums (darbinieka neuzmanīga rīcība, datu subjekta/trešās personas ļaunprātīga rīcība)
  - Neparedzams /nenovēršams apdraudējums (elektroenerģija, plūdi, zemestrīce, terorisms, u.c.)
  - Neparedzams apdraudējums

4. Ietekmes novērtējums – RISKU ANALĪZE (4)

- Pēc faktiskajiem apstākļiem jāvērtē:
  - Riska iestāšanās iespējamība (zema, vidēja, augsta, 1-3, 1-5)
  - Riska iestāšanās seku nopietnība (zema, vidēja, augsta 1-3, 1-5)

4. RISKU ANALĪZE (1): «Pretlikumīga piekļuve»

Risku avoti	Iestāšanās iespējamība	Seku nopietnība	Riska īpatsvars
ārēja fiziska piekļuve	2	1	2
ārēja attālināta elektroniska piekļuve	1	2	2
piegādes ķēdes risks (nekvalitatīvas iekārtas, servisa darbinieka kļūda)	1	1	1
atbildīgā darbinieka neuzmanīga rīcība	1	1	1
datu subjekta/trešās personas apzināta ļaunprātīga rīcība	2	3	6
		KOPĀ:	12

Riska iestāšanās iespējamības vērtējums: 3-augsta (gandrīz droši); 2-vidēja (iespējama); 1-zema (reti).

Riska iestāšanās seku nopietnība: 3 – augsta; 2 – vidēja; 1 – zema.

4. RISKU ANALĪZE (2): «Datu izžušana»

Risku avoti	Iestāšanās iespējamība	Seku nopietnība	Riska īpatsvars
Neparedzams/nenovēršams apdraudējums (force majeure)			
Elektroenerģijas piegādes pārrāvums	2	2	4
Ugunsgrēks	1	2	2
Plūdi	1	1	1
Zemestrīce (u.c.)	1/0	1	1/0
		KOPĀ:	8/7

Riska iestāšanās iespējamības vērtējums: 3-augsta (gandrīz droši); 2-vidēja (iespējama); 1-zema (reti).

Riska iestāšanās seku nopietnība: 3 – augsta; 2 – vidēja; 1 – zema.

4. RISKU ANALĪZE (3): Kopsavilkums

RISKA VEIDS	RISKA ĪPATSVARŠ
PRETLIKUMĪGA PIEKĻUVE	13
NEVĒLAMAS IZMAIŅAS DATOS	13
DATU IZZUŠANA	17
DATU NELIKUMĪGA IZPAUŠANA (NOPLŪDE)	14

- Attiecīgi secinājumi Novērtējuma aprakstā
- Papildus drošības un aizsardzības līdzekļu/pasākumu plānošana
- Drošības aizsardzības līdzekļu /pasākumu ieviešana
- Risku pārvērtēšana

Galvenie secinājumi: ietekmes novērtējums

- Nozīmīgs dokuments, lai pierādītu pārziņa veikto analīzi
- «Inventarizācijas» rīks – būtiska kopējās dokumentācijas sastāvdaļa
- Vai publiskot / informēt datu subjektu?
- Cik ilgi var negatavot?
- Veicams regulāri (vismaz reizi gadā/vismaz risku analīzi)

Papildus jautājumu gadījumā -

Guntis Lauskis

Sertificēts personas datu aizsardzības speciālists

SIA SERVIR asociētais juridiskais konsultants

Zvērināts advokāts

SERVIR

CYBERSECURITY

Tērbatas iela 14, Rīga LV-1011

+371 22001101

guntis.lauskis@servir.lv